

29

Gedwongen opname bleek achteraf zonder geldige titel. Schadevergoeding van € 12.800 toegewezen.

Rechtbank Midden-Nederland zp Utrecht
15 maart 2022, C/16/534214 FV RK 22-258
(mr. V.M.M. van Amstel)

Noot Mr. J.F. (Jeffrey) Groen

**Wvvgz. Geldigheidsduur zorgmachtiging.
Terugverwijzing. Schadevergoeding.**

[Wvvgz art. 6:6, 10:12 lid 3]

Ten aanzien van de betrokkene is een zorgmachtiging verleend tot 24 augustus 2020. De rechtbank heeft daarop een aansluitende zorgmachtiging verleend met een geldigheidsduur tot en met 19 augustus 2021, maar wel pas na het verstrijken van de wettelijke beslistermijn. Als gevolg daarvan is de betrokkene drie dagen zonder titel gedwongen opgenomen geweest.

De Hoge Raad heeft de beschikking van de rechtbank inzake de aansluitende zorgmachtiging vernietigd, omdat de officier van justitie het verzoek daartoe niet tijdig had ingediend. Na terugverwijzing heeft de rechtbank bij beschikking van 24 juni 2021 alsnog een zorgmachtiging verleend voor de duur van zes maanden tot en met 19 februari 2021. Daarmee is de titel voor de gedwongen opname ná die datum achteraf vervallen, terwijl de betrokkene in die periode (125 dagen) wel opgenomen is geweest.

De betrokkene heeft in verband met het niet naleven van de wet verzocht om schadevergoeding van € 100 per dag dat hij zonder geldige titel gedwongen opgenomen is geweest. De rechtbank passeert het verweer van de Staat dat de betrokkene waarschijnlijk ook gedwongen opgenomen zou zijn geweest als de rechtbank wel een zorgmachtiging met de juiste geldigheidsduur had verleend. Volgens de rechtbank is opname zonder geldige titel een forse inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene. Het 'waarschijnlijk' achten dat weer een zorgmachtiging zou zijn verleend, doet geen recht aan de wettelijke vereisten voor het mogen verlenen van een vervolgzorg-

machtiging. De rechtbank honoreert het verzoek van de betrokkene en kent een schadevergoeding toe van (128 dagen x € 100 =) € 12.800 ten laste van de Staat.

[betrokkene],
geboren op [datum] 1986 te [geboorteplaats],
wonende te [woonplaats],
verblijvende te [accommodatie], locatie [locatie]
te [plaats],
hierna te noemen: betrokkene,
advocaat: mr. H. Cornelis,
ter verkrijging van een beslissing over een verzoek om schadevergoeding door
de Staat der Nederlanden,
gevestigd te Den Haag,
hierna te noemen: de Staat,
vertegenwoordigd door mr. L.A. Bettonvil,

Rechtbank:

1. Procesverloop

1.1. Op 2 februari 2022 heeft betrokkene een verzoekschrift met bijlagen ingediend,

1.2. Op 15 februari 2022 heeft de Staat een verzoekschrift ingediend.

1.3. De mondelinge behandeling van het verzoek heeft plaatsgevonden op 18 februari 2022. Vanwege de corona-maatregelen heeft de mondelinge behandeling via Skype plaatsgevonden, conform de Algemene Regeling Zaaksbehandeling Rechtspraak. Daarbij heeft de rechtbank de volgende personen gehoord:

- betrokkene met zijn advocaat;
- mevrouw Bettonvil namens de Staat.

2. Feiten

2.1. Op 24 februari 2020 heeft deze rechtbank een zorgmachtiging ten aanzien van betrokkene verleend voor de duur van zes maanden, dus tot 24 augustus 2020.

2.2. Op 29 juli 2020 heeft de officier van justitie een verzoek gedaan bij deze rechtbank voor het verlenen van een aansluitende zorgmachtiging.

2.3. Bij beschikking van 10 augustus 2020 heeft de rechtbank Midden-Nederland het verzoek verwezen naar de rechtbank Rotterdam, omdat betrokkene inmiddels verbleef in het arrondissement Rotterdam.

2.4. Bij beschikking van 27 augustus 2020 heeft de rechtbank Rotterdam de verzochte aansluitende

zorgmachtiging verleend tot en met 19 augustus 2021.

2.5. Betrokkene heeft cassatie ingesteld tegen de beschikking van de rechtbank Rotterdam van 27 augustus 2020.

2.6. Betrokkene verblijft sinds januari 2021 onafgebroken in de [accommodatie] in [plaatsnaam], locatie [locatie].

2.7. Bij beschikking van 4 juni 2021 heeft de Hoge Raad de beschikking van de rechtbank Rotterdam vernietigd voor wat betreft de duur de verleende zorgmachtiging. De Hoge Raad heeft het geding terugverwezen naar de rechtbank Rotterdam ter verdere behandeling en beslissing.

2.8. De rechtbank Rotterdam heeft bij beschikking van 24 juni 2021, ter uitvoering van deze terugverwijzing, opnieuw beslist op het verzoek van de officier van justitie en aldus een zorgmachtiging verleend van 27 augustus 2020 tot en met 19 februari 2021.

2.9. Omdat betrokkene hierna te kennen heeft gegeven de instelling te willen verlaten, is op 25 juni 2021 ten aanzien van betrokkene een crisismaatregel genomen door de burgemeester van de gemeente Utrecht,

2.10. Op 30 juni 2021 heeft deze rechtbank een voortzetting van de crisismaatregel verleend tot en met 21 juli 2021.

2.11. Bij beschikking van 10 augustus 2021 heeft deze rechtbank een zorgmachtiging verleend voor de duur van zes maanden, dus tot en met 10 februari 2022.

2.12. Bij beschikking van 28 januari 2022 heeft deze rechtbank een aansluitende zorgmachtiging verleend voor de duur van een jaar, dus tot en met 28 januari 2023.

2.13. Betrokkene is van 25 augustus 2020 tot en met 27 augustus 2020 en in de periode van 19 februari 2021 tot en met 24 juni 2021 gedwongen opgenomen geweest zonder dat hieraan een geldige titel ten grondslag heeft gelegen.

3. Verzoek en verweer

3.1. Betrokkene heeft verzocht om de Staat te veroordelen om aan hem een bedrag aan schadevergoeding te betalen van € 12.800. Aan betrokkene is in totaal 128 dagen gedwongen zorg verleend zonder dat hiervoor een geldige titel bestond. Door de procedurele onregelmatigheden heeft betrokkene herhaaldelijk in spanning gezeten over zijn rechtspositie. Betrokkene vraagt daarom een schadevergoeding van € 100. per dag.

3.2. De Staat heeft verweer gevoerd. De Staat vindt dat er wel grond is voor schadevergoeding, maar de Staat vindt € 2.000,- een redelijke schadevergoeding.

4. Beoordeling

25-27 augustus 2020 (3 dagen)

4.1. Het staat vast dat betrokkene deze periode zonder titel opgenomen is geweest. De Staat heeft zich wat betreft deze periode niet verzet tegen de hoogte van de schadevergoeding van € 100,- per dag. De rechtbank zal daarom aan betrokkene een schadevergoeding toekennen van in totaal € 300,-

19 februari 2021 tot en met 24 juni 2021 (125 dagen)

4.2. Het staat ook vast dat betrokkene in deze periode zonder titel opgenomen is geweest. Bij beschikking van 27 augustus 2020 heeft de rechtbank Rotterdam een zorgmachtiging verleend tot en met 19 augustus 2021. Na terugverwijzing door de Hoge Raad heeft de rechtbank Rotterdam in de beschikking van 24 juni 2021 een zorgmachtiging verleend tot en met 19 februari 2021. Daardoor is er achteraf geen titel voor opname gedurende deze 125 dagen. Betrokkene vraagt ook voor deze periode € 100,- per dag schadevergoeding.

4.3. De Staat erkent dat er grond is voor schadevergoeding over deze periode, maar verzet zich tegen de hoogte daarvan. Volgens de Staat spelen bij de vraag wat een redelijke schadevergoeding is de gebeurtenissen na de uitspraak van de Hoge Raad een rol. Ten aanzien van betrokkene is op 25 juni 2021 een crisismaatregel verleend, toen duidelijk werd dat betrokkene de instelling wilde verlaten. Hoewel betrokkene dus zonder titel heeft gezeten in de periode vanaf 19 februari 2021 tot en met 24 juni 2021, is het waarschijnlijk dat voor betrokkene —als de zorgmachtiging in eerste instantie wel voor de juiste duur was verleend — daarna een (aansluitende) zorgmachtiging zou zijn verleend. Met andere woorden, ook als geen fouten zouden zijn gemaakt door de rechtbank, dan was het niet waarschijnlijk dat betrokkene in de periode van 19 februari 2021 tot en met 24 juni 2021 niet in de instelling zou zijn opgenomen geweest. Ook lag bij de Hoge Raad niet de vraag voor of er wel een zorgmachtiging ten aanzien van betrokkene verleend had mogen worden, maar alleen de vraag voor welke duur. Dit alles kleurt de hoogte van de schadevergoeding, aldus

de Staat. De Staat vindt daarom voor deze periode een schadevergoeding van in totaal € 1,200,- bil-
lijk.

4.4 De rechtbank gaat niet mee in het standpunt van de Staat. Betrokkene is opgenomen geweest zonder dat daaraan een geldige titel ten grondslag lag. Betrokkene heeft hierdoor schade geleden, doordat betrokkene spanning en onzekerheid over zijn rechtspositie heeft ervaren. Het ontbreken van een geldige titel aan een gedwongen opname is bovendien een forse inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van betrokkene. In beginsel kan een gebrek in de titel voor gedwongen opname geheeld worden door middel van de na de terugverwijzing te nemen beslissing, welke beslissing dan alsnog een rechtsgeldige titel verschaft. In dat geval ontstaat er geen of slechts een beperkte aanspraak op schadevergoeding, Hier doet zich echter de bijzondere omstandigheid voor dat het door de Hoge Raad vastgestelde gebrek niet meer te repareren was: er had door de rechtbank in eerste aanleg geen zorgmachtiging voor de duur van een jaar mogen worden verleend, maar slechts de duur van zes maanden. Toen de rechtbank in uitvoering van de terugverwijzing opnieuw de juiste beslissing (namens de zorgmachtiging voor zes maanden) heeft gegeven was er inmiddels meer tijd (te weten: 125 dagen) dan die zes maanden verstreken. Het gebrek is dus voor die periode blijven bestaan en is niet geheeld door de alsnog genomen beslissing; het gebrek kon ook niet geheeld worden omdat het wettelijk systeem hier maximaal zes maanden zorgmachtiging mogelijk maakte.

4.5. De vraag is vervolgens wat dan een redelijke vergoeding is. Het standpunt van de Staat lijkt te impliceren dat de ernst van de psychische stoornis een speelt: omdat betrokkene voorafgaand aan de onjuiste beslissing en na het verstrijken van de periode van opname zonder titel, weer een machtiging heeft gekregen, is het aannemelijk dat voor betrokkene – indien de fouten waren uitgebleven – ook voor de tussenliggende periode een zorgmachtiging was afgegeven. Dat standpunt volgt de rechtbank niet. Hoewel omstandigheden van het geval een rol spelen in wat een redelijke vergoeding is, is ‘het aannemelijk achten dat er weer een zorgmachtiging verleend zou zijn’ niet een dergelijke omstandigheid. Dit zou immers voorbij gaan aan de wettelijke vereisten (zoals een actuele, onafhankelijke medische verklaring en een rechterlijke toets van een verzoek) voor het mogen

verlenen van een vervolgzorgmachtiging. Ook past het niet bij het uitgangspunt dat een ieder gelijk is voor de wet, als de hoogte van de schadevergoeding voor het ontbreken een titel voor gedwongen opname, gekleurd zou worden door de aard of de ernst van de psychische stoornis.

4.6. Voor wat betreft de hoogte de schadevergoeding zal de rechtbank daarom aansluiten bij de periode 25 tot en met 27 augustus en voor de periode 19 februari 2021 tot en met 24 juni 2021 per dag € 100,- schadevergoeding toekennen. Dit komt uit op een bedrag van in totaal € 12.500,-.

Conclusie

4.7. Op grond van het bovenstaande zal de rechtbank betrokkene een schadevergoeding toekennen van in totaal € 12.800,- ten laste van de Staat. Dit betekent dat de rechtbank het verzoek van betrokkene geheel zal toewijzen.

Beslissing

De rechtbank:

5.1. veroordeelt de Staat der Nederlanden tot betaling van een bedrag van € 12,800,- aan [betrokkene].

NOOT

In de zaak die leidde tot de hierboven weergegeven beschikking stond vast dat de betrokkene gedurende 128 dagen gedwongen opgenomen was geweest, zonder dat daaraan een geldige titel ten grondslag had gelegen. In verband daarmee verzocht de betrokkene om schadevergoeding. Daartoe bestond aanleiding, nu vaststond dat de wet niet was nageleefd. In dat geval kan de rechter een naar billijkheid vast te stellen schadevergoeding toekennen (art. 10:12 Wvvgz).

1. Feiten

De niet-naleving van de wet in deze zaak – de gedwongen opname zonder geldige titel – kwam ten eerste voort uit het feit dat de rechtbank te laat had beslist op het verzoek om een aansluitende zorgmachtiging te verlenen. Als gevolg daarvan ontbrak gedurende drie dagen een geldige titel voor gedwongen opname.

Vervolgens bleek dat de rechtbank de wet niet had nageleefd door een aansluitende zorgmachtiging te verlenen, terwijl het verzoek daartoe niet was ingediend vóór het verstrijken van de

geldigheidsduur van de eerste zorgmachtiging. Ten tijde van het verlenen van de aansluitende zorgmachtiging bepaalde art. 6:6 sub a Wvvgz (oud) namelijk dat de geldigheidsduur van een zorgmachtiging verstreek op de einddatum, *tenzij* de officier van justitie uiterlijk vier weken vóór die einddatum een verzoekschrift om een aansluitende zorgmachtiging te verlenen indiende.¹ De Hoge Raad vernietigde daarom de beschikking van de rechtbank.² Daarmee was de aansluitende zorgmachtiging dus van tafel. De rechtbank behandelde bij beschikking van 24 juni 2021 opnieuw het verzoek om een aansluitende zorgmachtiging te verlenen. De rechtbank overwoog (opnieuw) dat aan de vereisten van een zorgmachtiging was voldaan, en verleende die voor de duur van zes maanden, met een geldigheidsduur tot en met 19 februari 2021.³ Een datum in het verleden dus. Daarmee verviel, achteraf gezien, de grondslag voor gedwongen opname vanaf 19 februari 2021 tot en met 24 juni 2021, oftewel 125 dagen. Het gebrek aan een geldige titel voor de opname werd de volgende dag ‘opgevuld’ met een crisismaatregel.

2. Schadevergoeding ten laste van de zorgaanbieder of de Staat

Interessant is dat de betrokkene het schadevergoedingsverzoek heeft gericht tot de Staat, kennelijk gegrond op art. 10:12 lid 3 Wvvgz. Dat komt mij juist voor, maar de betrokkene had (daarnaast) óók de zorgaanbieder kunnen aanspreken (art. 10:12 lid 2 Wvvgz). Het is immers de zorgaanbieder die de gedwongen opname als vorm van verplichte zorg zonder geldige titel daadwerkelijk heeft verleend (art. 8:7 Wvvgz). Toekenning van schadevergoeding ten laste van de zorgaanbieder zou echter een onbillijke situatie opleveren. De zorgaanbieder is immers tot op zekere

hoogte overgeleverd aan het handelen van de officier van justitie en de rechtbank(en). Het is dus goed om te zien dat uitdrukkelijk is bepaald dat in een geval als hier aan de orde de Staat kan (moet) worden aangesproken. En dat de zorgaanbieder die te *dealen* heeft met de dagelijkse praktijk – en zich in dit geval zelfs geconfronteerd zag met een met terugwerkende kracht vernietigde titel voor opname – buiten schot blijft. Soortgelijke situaties over wie welke verantwoordelijkheid heeft voor het niet naleven van de wet komen namelijk vaker voor.⁴

3. De hoogte van de schadevergoeding

Partijen waren het erover eens dat de betrokkene in totaal 128 dagen zonder geldige titel gedwongen opgenomen was geweest. Ook waren partijen het erover eens dat er daarom grond was voor het toekennen van schadevergoeding. De betrokkene verzocht voor deze periode om een schadevergoeding van € 100 per dag. Waar dit bedrag precies op is gebaseerd volgt niet uit de beschikking, maar in het licht van de rechtspraak is het verzoek wel te volgen. Daaruit is namelijk af te leiden dat per dag van ten onrechte gedwongen opname zo’n € 75 tot € 105 wordt toegekend, al dan niet aansluitend bij de LOVS-oriëntatiepunten uit het strafrecht.⁵ Niet gebleken is dat de betrokkene heeft verwezen naar het door de Universiteit van Amsterdam ontwikkelde stelsel van forfaitaire schadevergoedingsbedragen.

Uit de beschikking is af te leiden dat de Staat op het verzoek van de betrokkene één verweer heeft gevoerd. Dat verweer zag op *de hoogte van de schadevergoeding*; niet op het toekennen van schadevergoeding op zichzelf. De Staat betoogde namelijk dat ten behoeve van de betrokkene – als de zorgmachtiging wél voor de juiste duur van zes maanden was verleend – ‘waarschijnlijk’ óók daarna een (aansluitende) zorgmachtiging zou zijn verleend. Daarom zou volgens de Staat niet de verzochte (125 dagen x € 100 =) € 12.500 maar een bedrag van in totaal € 1.200 billijk zijn. Naar mijn mening heeft de rechtbank dit verweer te-

1 Met de inwerkingtreding van de zogenoemde Reparatielwet Wvvgz en Wzd (*Stb.* 2021, 468) per 6 november 2021 geldt dat een aansluitende zorgmachtiging dient te worden aangevraagd uiterlijk op de einddatum van de eerdere zorgmachtiging (art. 6:5, aanhef en sub a, jo. 6:6 lid 2 Wvvgz). Daarmee is de vierwekentermijn inmiddels dus vervallen. Zie ook *Kamerstukken II* 2020/21, 35667, nr. 3, p. 15-16.

2 HR 4 juni 2021, ECLI:NL:HR:2021:818, «JGz» 2021/60 m.nt. redactie.

3 Rb. Rotterdam 24 juni 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:7910.

4 Zie rb. Midden-Nederland 15 februari 2021, ECLI:NL:RBMNE:2021:1563, «JGz» 2021/42 m.nt. J.F. Groen.

5 Zie bijvoorbeeld rb. Midden-Nederland 15 februari 2021, ECLI:NL:RBMNE:2021:2561, r.o. 4.6.

recht gepasseerd. Het verweer gaat immers volledig voorbij aan het wettelijk systeem waarbij een verzoek om een (aansluitende) zorgmachtiging steeds wordt getoetst aan de doelen van en criteria voor verplichte zorg. Bij die toets speelt de medische verklaring over (onder meer) de *actuele* gezondheidstoestand van de betrokkene een belangrijke rol.

Waar het door de Staat genoemde bedrag op gebaseerd is, volgt niet uit de beschikking. Het lijkt erop dat er voor de Staat in dit geval dus ruimte om strakker verweer te voeren op de hoogte van de schadevergoeding, gelet op de inmiddels gepubliceerde jurisprudentie. Daaruit valt af te leiden dat in gevallen als hier aan de orde een schadevergoeding van € 75 à € 85 billijk wordt geacht.⁶ Door op die jurisprudentie te wijzen, had de Staat de schadelast wellicht iets kunnen beperken, zonder af te doen aan het recht van de betrokkene om schadevergoeding te vorderen.

Mr. J.F. (Jeffrey) Groen

Advocaat gezondheidsrecht bij Holla legal & tax

⁶ Vgl. rb. Noord-Holland 14 mei 2020, ECLI:NL:RBNHO:2020:3670; rb. Den Haag 19 juni 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:9125; rb. Noord-Holland 27 augustus 2020, ECLI:NL:RBNHO:2020:7178; rb. Amsterdam 11 december 2020, ECLI:NL:RBAMS:2020:6230, en rb. Rotterdam 21 december 2020, ECLI:NL:RBROT:2020:13044. Zie in het kader van de Wzd ook rb. Midden-Nederland 15 februari 2021, ECLI:NL:RBMNE:2021:1563, «JGz» 2021/42 m.nt. J.F. Groen.